

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 9 april 1918 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial, i anledning av olika meningar mellan kamrarna, till vilket utskott Kungl. Maj:ts proposition, nr 130, i vad den avser förslag till förordning om provtaxering bör hänvisas.

Närvarande: Herrar Mannheimer, Clason, Hellberg, K. J. Ekman*), von Geijer, von Mentzer, Olof Olsson, greve Alexander Hamilton, von Zweigbergk, Johan Carlsson, Janson i Kungsör, Kropp, Räf, Jansson i Edsbäcken, Sterne*), Hildebrand*), Hansson i Gårda, Sundberg, Persson i Tofta och Engberg*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Kungl. Maj:t har i en till riksdagen avlåten proposition, nr 130, föreslagit riksdagen att dels antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om provtaxering under år 1918 för beräkning av kommunal skattskyldighet vid tillämpning av bestämmelserna i vissa förslag till omläggning av det kommunala beskattningsväsendet, dels ock å tilläggsstat för år 1918 under sjunde huvudtiteln anvisa såsom förslagsanslag högst 100,000 kronor för utförande av en provtaxering enligt här angivna grunder. Propositionen har, i vad den angår anvisande av medel till provtaxeringens utförande, av båda kamrarna hänvisats till statsutskottet. I vad den angår förslag till förordning om provtaxering, har den däremot, enligt utskottet tillhandakomna protokollsutdrag från båda kamrarna, av första kammaren hänvisats till konstitutionsutskottet och av andra kammaren till bevillningsutskottet. Då sålunda olika meningar

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 5 saml. 8 häft. (Nr 10.)

mellan kamrarna uppstått, till vilket utskott propositionen i sist berörda del bör hänvisas, tillkommer det jämlikt § 38 riksdagsordningen konstitutionsutskottet att därom besluta.

Den föreslagna provtaxeringen sammanhänger med frågan om omläggning av det kommunala skatteväsendet och är avsedd att utröna verkningarna av de olika förslag till ny lagstiftning på detta område, vilka framgått ur de för ändamålet tillsatta kommitterades arbete. Provtaxeringen skulle verkställas inom ett mindre antal kommuner eller särskilt begränsade taxeringsdistrikt i syfte att utröna dels tillgången på sådana beskattningsföremål, som enligt förslagen skola ställas till kommunernas förfogande, samt deras uppskattningsvärden, dels de särskilda förslagens verkningar i fråga om skattefördelningen inom kommunerna. Då det enligt utskottets uppfattning måste ligga i sakens natur, att det utskott, till vilket förslagen om omläggning av den kommunala beskattningen, om och i den mån de komma att föreläggas riksdagen, skola hänvisas, även bör handlägga förslag, som avse dylika förberedande åtgärder i ärendet, har utskottet vid sin behandling av frågan i första hand haft av pröva, till vilket utskott frågor angående kommunalskattelagstiftning rätteligen höra.

Enligt riksdagsordningens § 40 åligger det *bevillningsutskottet* att »bereda frågor, som angå förändring uti föreskrifterna om bevillnings utgörande, att förslagsvis beräkna inkomsterna av de särskilda bevillningarna, och att, sedan statsverkets behov blivit utredda och bestämda, opåmint föreslå sättet för bevillningens ökande, om det erfordras, eller dess minskande, om sådant kan äga rum, och i sammanhang därmed till riksdagen avgiva förslag till bevillningsstadgar.» Jämlikt riksdagsordningens § 38 mom. 2 har *konstitutionsutskottet* att meddela utlåtanden och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor angående stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av, bland annat, kommunallagarna. (Dessa ärenden överflyttades 1909 till konstitutionsutskottet från lagutskottet, som förut, jämlikt en alltsedan 1867 gällande och 1882 lagfäst praxis, handlagt dem.)

Då riksdagsordningen § 40 talar om »bevillningen» och »bevillningar», är det utan vidare klart, att härmed allenast avses vissa av staten pålagda och till staten utgående skatter m. m. Då den uppfattningen gjort sig gällande, att frågor angående kommunal beskattning jämlikt denna grundlagsparagraf borde hänvisas till bevillningsutskottet, torde man icke heller hava ansett sig finna stöd för densamma i grundlagens uttryckliga föreskrift. Snarare torde man hava utgått från den för grundlagarna okända omständigheten, att enligt nu gällande ordning den kommunala beskatt-

ningen omedelbart bygger på den till staten utgående bevillningen, i följd varav bevillningsutskottet, i och med sin handläggning av frågor rörande den sistnämnda, faktiskt kommit att behandla själva grunderna för den förra. De föreliggande förslagen till omläggning av det kommunala skatteväsendet utgå emellertid från förutsättningen, att detta samband upplöses. Därmed bortfaller — för den blivande kommunalskattelagstiftningen liksom för förberedande åtgärder för densamma — det skäl, som ur sammanhanget mellan bevillning och kommunal beskattning skulle kunnat hämtas för deras handläggning inom bevillningsutskottet. — Även på en annan grund hava stundom frågor om kommunal beskattning kommit att handläggas av bevillningsutskottet. Det har hänt, att frågor väckts om beskattningsåtgärder, beträffande vilka det lämnats öppet, huruvida de bort göras statliga eller kommunala. Med hänsyn därtill, att skattefrågor av ovan utvecklade skäl i regel tillkommit bevillningsutskottet, är det helt naturligt, att även spörsmål av nu nämnd art hänvisats till detsamma. Icke heller detta skäl för hänvisning till bevillningsutskottet är emellertid för de nu föreliggande frågornas vidkommande för handen.

Utskottet, som på nu anförda skäl finner propositionen i merberörda del ej böra hänvisas till bevillningsutskottet, har därefter att granska de skäl, som anförts för dess hänvisning till konstitutionsutskottet.

Det kan icke anses vara i allo klart, huru vidsträckt betydelse som bör tillmätas begreppet »kommunallagarna» i § 38 riksdagsordningen. För den nu föreliggande frågan synes emellertid grundlagarna själva giva tillräcklig ledning i fråga om dess innebörd. Det heter nämligen i § 57 regeringsformen: »Huruledes särskilda menigheter må för egna behov sig beskatta, bestämmas av kommunallagarna, vilka av konungen och riksdagen gemensamt stiftas.» Av detta stadgande torde framgå, att bestämmelser om kommunal beskattning ej få meddelas annorstädes än i kommunallagarna, eller, omvänt, att de bestämmelser, som i vilken lag eller författning som helst meddelas i detta ämne, i och med detsamma få kommunallags karaktär, vilket ur konstitutionell synpunkt innebär, dels att de jämlikt nyss återgivna grundlagsstadgande skola beslutas av konung och riksdag gemensamt, dels att de vid behandlingen inom riksdagen skola hänvisas till konstitutionsutskottet. Regeringsformen § 57 giver sålunda vid handen, att lagstiftningen om kommunal beskattning, i vilken form denna än sker, hör till de frågor, som jämlikt § 38 riksdagsordningen sedan 1909 tillkomma konstitutionsutskottet efter att förut hava handlagts av lagutskottet. I överensstämmelse härmed hava också kamrarna regelbundet handlat. Så t. ex. hava till konstitu-

tions- (resp. lag-)utskottet hänvisats, utom spörsmål, som gällt ändring i de egentliga kommunalförfattningarnas bestämmelser om beskattning, även frågor om den s. k. folkskoleavgiften (varom må åberopas konstitutionsutskottets memorial nr 2 för år 1873), om skogsaccisen (1909; senare, jämlikt § 43 riksdagsordningen, hänvisade till jordbruksutskottet), om kommunal jordvärdestegringskatt och om omläggning av det kommunala skatteväsendet över huvud taget. Att lagutskottet i vissa hit hörande fall funnit nödigt att jämlikt § 47 riksdagsordningen till överläggning sammanträda med bevillningsutskottet, är givetvis ett förhållande, som saknar betydelse för frågan, till vilket utskott det sålunda behandlade ämnet enligt riksdagsordningen hörer, och giver alltså intet stöd för tvivelsmål rörande lag- (resp. konstitutions-)utskottets grundlagsenliga befogenhet i de ifrågakvarande fallen.

Frågan om omläggning av det kommunala skatteväsendet hör således enligt utskottets uppfattning till dem, som jämlikt § 38 mom. 2 riksdagsordningen tillhöra konstitutionsutskottets befogenhet. Vid sådant förhållande har utskottet även, på skäl, som i det föregående utvecklats, funnit

Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i vad den avser förslag till förordning om viss provtaxering, vara av beskaffenhet att böra hänvisas till konstitutionsutskottet,

vilket utskottet får för riksdagen tillkännagiva.

Stockholm den 9 april 1918.

På konstitutionsutskottets vägnar:

OTTO MANNHEIMER.
